

# ETT ANNAT FLICKRUM

KÖN, ÅLDER OCH SEXUALITET I MARIA LINDBERGS, ANNA MARIA  
EKSTRANDS OCH HELENE BILLGRENS FLICKBILDER

KAJSA WIDEGREN

AKADEMISK AVHANDLING

*för avläggande av filosofie doktorsexamen i genusvetenskap vid Göteborgs universitet, som med tillstånd av humanistiska fakultetsnämnden, kommer att offentligt försvaras fredagen den 10 december 2010 kl. 13.00 i Vasa B, Campus Vasa, Vera Sandbergs allé 8, Göteborg*

## ABSTRACT

Avhandlingen utgår från två grundantaganden: att barndomen konstrueras genom olika typer av meningsskapande processer och att bildkonst har en lång tradition av att bidra till detta. Avhandlingen undersöker tre svenska, samtida konstnärskap och de sätt som deras bildkonst har förhållit sig till olika diskurser om kön, ålder och sexualitet. Konstnärerna är Maria Lindberg, Anna Maria Ekstrand och Helene Billgren och materialet är verk från 1988 – 2006. Placerade i sin historiska kontext visar avhandlingen att de tre konstnärskapen dels förhåller sig till konstruktionen av sexuella övergrepp mot barn som ett samhällsligt problem, dels i hög grad använder sig av den postmoderna konstens strategier och kritiska udd för att ifrågasätta och omvandla föreställningar om kön, ålder och sexualitet. Konstnärskapens olikheter hålls samman analytiskt genom användningen av "flickrummet" som metafor. Metaforen är feministiskt förankrad och avser att konkretisera en dubbelhet i den situation som flickor lever under i senmodern tid. Å ena sidan innebär flickrummet avskildhet från vuxnas övervakning och därmed frihet att utforma praktiker som kan gå utanför normativa regleringar av "vad en flicka är", å andra sidan kan flickrummet utgöra ett hot om osynliggörande och vuxnas möjlighet att utnyttja sitt maktovertag i en insynsskyddad och stängd familjestruktur. Denna dubbelhet är det jag i avhandlingen kallar "ett annat flickrum".

Detta andra flickrum utformas på olika sätt: Maria Lindbergs starkt reducerade målningar framhåller flickans kroppslighet och möten med andra kroppar i scener som kan tolkas som lek och som sexuella handlingar eller övergrepp. Anna Maria Ekstrands collage består av hundratals föremål, bland annat Barbiedockor och andra artefakter som associeras till flickrummet. Collagen framhåller alla de möjliga roller, positioner och praktiker som kan utspela sig i dessa "flickrum", bland annat en maktfullkomlig, blodtörstig förm av flickfemininitet. Helene Billgren gör med sina teckningar tillbakablickar till 1950-talets former för flickfemininitet och framhåller möjligheten för samkönat begär i sina framställningar av flickrum. Samtliga betonar flickans möjlighet till sexuell agens.

Förutom bildanalyser innehåller avhandlingen analyser av recensionstexter som behandlar respektive konstnärskap. Detta material har inkluderats för att undersöka hur recensenterna tar emot och skapar mening kring verkens tematik och konstnärliga strategier. Recensionsmaterialet omfattar perioden 1989-1997, då konstrecensentfältet var starkt mansdominerat, ett förhållande som gradvis förändras under perioden. Generellt mottas konstnärernas feministiska kritik med skepsis, där den alls synliggörs. Postmoderna visuella strategier förstås bara i undantagsfall som utmaning mot traditionella föreställningar om ålder, kön och sexualitet. Ett gemensamt drag för recensenterna är att dela upp verken i en motsättning mellan yta och djup, där flickaktighet och annat som associeras med flickor förläggs till verkens yta medan andra teman, som ges större vikt, förläggs till verkens djupstruktur.

Nyckelord: flickor, barndom, feministisk konst, postmodernism, kvinnliga konstnärer, sexuella övergrepp, sexuell agens, materialitet, diskursanalys, bildanalys

Språk: Svenska, med engelsk Summary

# ANOTHER GIRL'S ROOM

SEX, AGE AND SEXUALITY IN MARIA LINDBERG'S, ANNA MARIA  
EKSTRAND'S AND HELENE BILLGREN'S IMAGES OF GIRLS

KAJSA WIDEGREN

ACADEMIC DISSERTATION

*for the Degree of Doctor of Philosophy in Gender Studies at University of Gothenburg, to be publicly defended on Friday the 10 December 2010 at 13.00 in Vasa B, Campus Vasa, Vera Sandbergs allé, Gothenburg*

## ABSTRACT

The starting-point of this dissertation is two-fold: one is that the concept of childhood is constructed through different kinds of meaning producing processes and the other is that visual arts has a long tradition of contributions to these constructions. The dissertation analyzes three different Swedish, contemporary artists and the ways in which their works engage visually in critical discourses on sex, age and sexuality. The artists in question are Maria Lindberg, Anna Maria Ekstrand and Helene Billgren and the empirical material consists of pieces of their work from a period reaching from 1988 to 2006. Situated in the historical context, the dissertation shows how the three artists relate their work to on the one hand the construction of sexual abuse against children as a societal problem and on the other to postmodern artistic strategies and their engagement in reshaping traditional notions about sex, age and sexuality. The differences between the artists, which at some points are extensive, are in the dissertation bridged over by the feminist metaphor "the girl's room". The metaphor is grounded in a feminist theoretical tradition and is here formulated to grasp a specific double-bind of the girl's situation in late-modern times. On the one hand the girl's room offers a separate space for girls, to escape supervision of adults and freedom to explore positions and practices that transgress the norms of "what a girl is supposed to be". On the other hand the room's enclosed space can be a threat of invisibility, especially in relation to sexual abuse. The enclosed room and material structures of a traditional family home can underpin a secluded family structure where sexual abuse of girls is more easy to execute and hide. This duality of the girl's room is what I call "another girl's room".

The artists take part of the visual construction of this "another girl's room" in different ways: Maria Lindberg's highly reduced style of painting accentuate the materiality of the girl's body and the occasional entanglement with other bodies in scenes that oscillate between a possible play situation and sexual abuse situation. Anna Maria Ekstrand's collages have hundreds of artifacts included in them, among others Barbie dolls and other things associated with the girl's room. Her work accentuates the many possible roles, positions and practices that can take place in a girl's room, among others a bloodthirsty omnipotent femininity looking for revenge and unthreatened power. Helene Billgren constructs an alternative version of the 1950s emblematic girlie femininity, and a feminist version of the 1950s pin-upgirl engaged in remarkable and strange practices. Billgren also engages in the possibility for same-sex desires to take place in her version of the enclosed girl's room.

Besides the visual analysis the dissertation also explores the reception of the three artists such as it appears during the intensive period when the three artists are in their process of being established, that is between 1988 and 1997. This material has been included to analyze how the reviewers create meaning of the themes of the work and the artists' different visual and artistic strategies. During this period of time the art reviewer's field was highly male dominated, a situation that gradually changed throughout the period in question. Generally the feminist critique and thematics of the artists' work are acknowledged in skeptical terms – if it is acknowledged at all. Postmodern visual strategies are only noticed in a few cases, and seldom as a strategy for challenging traditional notions of age, sex and sexuality. One common characteristic of the reviews is detected in the analysis; a tendency to construct a dualistic relation between surface and depth in the pieces of art. In this construction things and concepts associated with girls, girliness and childhood in general is placed on the "surface" of the images and depth is seen as reserved for other, more pressing issues.

Keywords: girls, childhood, feminist art, postmodernism, women artists, sexual abuse, sexual agency, materiality, discourse analysis, visual analysis.

Language: Swedish, with Summary in English